Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

13. november 2018*

Eelotsusetaotlus – Euroopa Liidu kodakondsus – ELTL artiklid 18 ja 21 – Liikmesriigile kolmanda riigi poolt esitatud taotlus anda välja teise liikmesriigi kodanikust liidu kodanik, kes on neist liikmesriikidest esimeses teostanud oma õigust vabalt liikuda – Taotlus, mis on esitatud vabadusekaotusliku karistuse täideviimiseks, mitte kriminaalmenetluse läbiviimiseks – Väljaandmise keeld, mida kohaldatakse ainult oma kodanikele – Vaba liikumise piirang – Karistamatuse ärahoidmisel rajanev põhjendus – Proportsionaalsus

Kohtuasjas C-247/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Korkein oikeuse (Soome kõrgeim kohus) 12. mai 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 16. mail 2017, menetluses järgmise isiku väljaandmiseks:

Denis Raugevicius,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident R. Silva de Lapuerta, kodade presidendid J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, M. Vilaras, E. Regan, F. Biltgen ja C. Lycourgos, kohtunikud M. Ilešič, E. Levits, L. Bay Larsen, C. G. Fernlund (ettekandja) ja S. Rodin,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikku menetlust ja 14. mai 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Soome valitsus, esindaja: H. Leppo,

– Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek, J. Vláčil ja J. Pavliš,

– Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze, M. Hellmann ja S. Weinkauff,

– Iirimaa, esindajad: M. Browne, J. Quaney ja A. Joyce, keda abistas M. Gray, *BL*,

– Küprose valitsus, esindajad: E. Zachariadou, E. Neofytou ja M. Spiliotopoulou,

– Leedu valitsus, esindajad: D. Kriaučiūnas ja V. Čepaitė,

* Kohtumenetluse keel: soome.

– Ungari valitsus, esindajad: M. Z. Fehér, G. Koós ja R. Kissné Berta,

– Austria valitsus, esindaja: G. Eberhard,

– Rumeenia valitsus, esindajad: C.-R. Canțăr, R. Mangu, E. Gane ja C.-M. Florescu,

– Rootsi valitsus, esindajad: A. Falk, H. Shev, C. Meyer-Seitz, L. Zettergren ja A. Alriksson,

– Euroopa Komisjon, esindajad: S. Grünheid, R. Troosters ja M. Huttunen,

olles 25. juuli 2018. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb ELTL artikli 18 esimese lõigu ja artikli 21 tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud menetluses, mis puudutab Venemaa ametiasutuste poolt Soome ametiasutustele saadetud taotlust anda Leedu ja Vene kodakondsusega Denis Raugevicius välja vabadusekaotusliku karistuse täideviimiseks.

Õiguslik raamistik

Väljaandmise Euroopa konventsioon

3 13. detsembri 1957. aasta väljaandmise Euroopa konventsiooni (edaspidi „väljaandmise Euroopa konventsioon“) artiklis 1 on sätestatud:

„Kooskõlas käesoleva konventsiooni sätete ja tingimustega kohustuvad lepingupooled üksteisele välja andma isikud, kelle suhtes on taotleva poole pädevad asutused algatanud kriminaalmenetluse kuriteo tõttu või kes on nimetatud asutuste poolt tagaotsitavad kohtuotsuse või kinnipidamiskorralduse täideviimiseks“.

4 Konventsiooni artiklis 6 „Kodanike väljaandmine“ on ette nähtud:

„1.

a) Lepingupoolel on õigus keelduda oma kodanike väljaandmisest.

b) Iga lepingupool võib allakirjutamisel või ratifitseerimis- või ühinemisdokumendi deponeerimisel määratleda mõiste „kodanik“ käesoleva konventsiooni tähenduses.

c) Kodakondsust määratletakse väljaandmisotsuse tegemise aja järgi. […]

2. Kui taotluse saanud pool ei anna oma kodanikku välja, siis taotleva poole palvel esitab ta asja oma pädevale asutusele, et vajaduse korral alustada menetlust. Selleks antakse toimik, informatsioon ja kuriteoga seotud asitõendid tasuta üle artikli 12 lõikes 1 ettenähtud moel. Taotlevat poolt informeeritakse tema taotluse tulemustest.“

5 Konventsiooni artiklis 10 „Aegumine“ on sätestatud:

„Väljaandmist ei toimu, kui isiku suhtes ei saa taotleva või taotluse saanud riigi seaduse järgi menetlust algatada või karistust täide viia aegumise tõttu.“

6 Konventsiooni artiklis 17 on ette nähtud:

„Kui väljaandmist taotleb samal ajal mitu riiki kas seoses sama kuriteoga või erinevate kuritegudega, teeb otsuse taotluse saanud pool, arvestades kõiki asjaolusid, eriti kuritegude raskust ja toimepanemise kohta, taotluste kuupäevi, otsitava isiku kodakondsust ja teisele riigile pärastise väljaandmise võimalikkust“.

7 Soome Vabariik on esitanud väljaandmise Euroopa konventsiooni artikli 6 tähenduses määratluse järgmises sõnastuses:

„Käesoleva konventsiooni tähenduses tähistab mõiste „kodanik“ Soome, Taani, Islandi, Norra ja Rootsi kodanikke ning nendes riikides elavaid välismaalasi.“

Soome õigus

8 Soome põhiseaduse põhikohtuasjale kohaldatava redaktsiooni § 9 kolmandast lõigust tuleneb, et „Soome kodanikku ei või […] tema tahte vastaselt välja anda või saata teise riiki. Seaduses võib siiski sätestada, et kuriteo tõttu või õigusemõistmise eesmärgil […] võib Soome kodaniku välja anda või saata riiki, kus on tagatud tema inimõigused ja õiguskaitse“.

9 Kuriteo tõttu väljaandmise seaduse (456/1970) (rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annettu laki (456/1970); edaspidi „väljaandmise seadus“) § 2 kohaselt ei või Soome kodanikku välja saata.

10 Väljaandmise seaduse § 14 esimeses lõigus on ette nähtud:

„Justiitsministeerium otsustab, kas väljaandmistaotlus tuleb rahuldada.“

11 Nimetatud seaduse § 16 esimeses lõigus on sätestatud:

„Kui isik, kelle väljaandmist taotletakse, on uurimise käigus või justiitsministeeriumile enne asja lahendamist esitatud seisukohas teatanud, et tema arvates ei ole täidetud väljaandmise õiguslikud tingimused, peab ministeerium juhul, kui väljaandmistaotlust kohe rahuldamata ei jäeta, taotlema enne asjas otsuse tegemist Korkein oikeuse (Soome kõrgeim kohus) arvamust. Ministeerium võib arvamust taotleda ka muul juhul, kui ta seda vajalikuks peab.“

12 Väljaandmise seaduse § 17 on sõnastatud järgmiselt:

„Korkein oikeus (Soome kõrgeim kohus) kontrollib seaduse §-des 1–10 sätestatut ja Soomele siduva rahvusvahelise lepingu vastavaid sätteid arvesse võttes, kas väljaandmistaotluse saab rahuldada.

Kui Korkein oikeus (Soome kõrgeim kohus) leiab, et esineb väljaandmise takistus, siis ei saa väljaandmistaotlust rahuldada.“

13 Euroopa Liitu mittekuuluva riigi kohtu mõistetud vabadusekaotuslikku karistust võib Soomes kanda seaduse (21/1987) alusel, mis käsitleb teatavate kriminaalkaristuste täideviimisel tehtavat rahvusvahelist koostööd (kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanosta annettu laki (21/1987)). Selle seaduse §-s 3 on ette nähtud:

„Karistust, mille on mõistnud välisriigi kohus, võib kanda Soomes, kui:

1) kohtuotsus on jõustunud ja see on täidetav riigis, kus see on tehtud;

[…]

3) riik, kus karistus on mõistetud, on seda taotlenud või on sellega nõustunud.

Vabadusekaotuslikku karistust võib punkti 1 kohaselt kanda Soomes, kui süüdimõistetu on Soome kodanik või Soomes alaliselt elav välismaalane ja ta on sellega nõustunud. […]“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

14 Venemaa kohus mõistis 1. veebruaril 2011 D. Raugeviciuse süüdi narkootikumidega seotud kuriteos, mis seisnes 3,04 grammi heroiini sisaldava segu valdamises müügi eesmärgita ja mille eest mõisteti talle tingimisi vangistus.

15 16. novembril 2011 tühistas Leningradi rajoonis (Venemaa) asuv kohus tingimisi mõistetud vangistuse kontrollnõuete rikkumise tõttu ja mõistis D. Raugeviciusele nelja aasta pikkuse vangistuse.

16 12. juulil 2016 väljastati D. Raugeviciuse suhtes rahvusvaheline vahistamismäärus.

17 12. detsembril 2016 kohaldas esimese astme kohus Soomes D. Raugeviciusele keeldu sellest liikmesriigist lahkuda.

18 Venemaa Föderatsioon esitas 27. detsembril 2016 Soome ametiasutustele taotluse, et D. Raugevicius peetaks kinni ja antaks Venemaale välja vabadusekaotusliku karistuse täideviimiseks.

19 D. Raugevicius ei nõustunud väljaandmisega, tuginedes eelkõige sellele, et ta on juba pikka aega elanud Soomes ning et tal on kaks last, kes elavad selles liikmesriigis ja on Soome kodanikud.

20 Justiitsministeerium esitas 7. veebruaril 2017 Korkein oikeusele (Soome kõrgeim kohus) arvamusetaotluse küsimuses, kas D. Raugeviciuse Venemaale väljaandmisele on õiguslikke takistusi.

21 Korkein oikeus (Soome kõrgeim kohus) on seisukohal, et ta on ELTL artiklit 267 käsitleva Euroopa Kohtu praktika tähenduses „kohus“ ka siis, kui ta esitab arvamuse seoses väljaandmistaotlusega. Ta märgib, et ta vastab kohtu mõiste kriteeriumidele, millele Euroopa Kohus on viidanud muu hulgas oma 19. detsembri 2012. aasta kohtuotsuses Epitropos tou Elegktikou Synedriou (C-363/11, EU:C:2012:825, punkt 18), kuivõrd ta on asutatud seaduse alusel, ta on alaline, tema kohtualluvus on kohustuslik ja menetlus võistlev ning ta kohaldab õigusnorme ja on sõltumatu. Samuti lahendab ta vaidlust, kuna D. Raugevicius vaidlustas oma väljasaatmise ja justiitsministeerium ei leidnud, et Venemaa Föderatsiooni taotlus tuleb kohe rahuldamata jätta. Lõpuks lisab Korkein oikeus (Soome kõrgeim kohus), et tema antav arvamus on siduv selles tähenduses, et asjaomast väljaandmistaotlust ei saa rahuldada, kui ta leiab, et taotletavale väljaandmisele on takistusi.

22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et 6. septembri 2016. aasta kohtuotsuses Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630) asus Euroopa Kohus ELTL artiklite 18 ja 21 alusel seisukohale, et väljaandmise valdkonnas kohaldatavad õigusnormid võivad kahjustada teiste liikmesriikide kodanike võimalust liikmesriikide territooriumil vabalt liikuda ja elada. Järelikult tuleb neid õigusnorme analüüsida ka diskrimineerimiskeelu aspektist.

23 Korkein oikeus (Soome kõrgeim kohus) toob siiski esile teatud erinevuse käesoleva kohtuasja, mis puudutab karistuse täideviimiseks väljaandmise taotlust, ning kohtuasja vahel, milles tehti viidatud kohtuotsus ja mis puudutas menetluse alustamiseks väljaandmise taotlust.

24 Täpsemalt märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kuigi üldjuhul on väljaandmistaotluse saanud liikmesriigil kohustus oma kodaniku suhtes menetlus läbi viia, kui ta teda välja ei anna, ei ole tal samaväärset kohustust oma territooriumil täide viia karistus, mille on tema kodanikule mõistnud kolmas riik.

25 Neil asjaoludel otsustas Korkein oikeus (Soome kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas riigisiseseid õigusnorme, mis reguleerivad kuriteo korral väljaandmist, tuleb hinnata teise liikmesriigi kodanike liikumisvabaduse seisukohast samamoodi, sõltumata sellest, kas väljaandmise lepingu alusel kolmanda riigi poolt esitatud väljaandmistaotlus puudutab vangistuse täideviimist või on seotud kriminaalmenetluse alustamisega, nagu 6. septembri 2016. aasta kohtuotsuse Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630) asjaoludel? Kas tähtsust on sellel, et isik, kelle väljaandmist taotletakse, on nii liidu kodanik kui ka väljaandmistaotluse esitanud riigi kodanik?

2. Kas riigisisesed õigusnormid, mille kohaselt ei anta karistuse täideviimiseks väljapoole liitu välja üksnes oma kodanikke, seavad teise liikmesriigi kodanikud põhjendamatult halvemasse olukorda? Kas ka täideviimise kontekstis tuleb kohaldada selliseid liidu õiguse mehhanisme, millega iseenesest legitiimse eesmärgi saavutamine on võimalik vähem kahju põhjustaval viisil? Kuidas tuleb väljaandmistaotlusele vastata olukorras, kus selliseid mehhanisme kasutades on väljaandmistaotlusest teatatud teisele liikmesriigile, kes siiski näiteks õiguslike takistuste tõttu ei võta meetmeid oma kodaniku suhtes?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

26 Oma küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas ELTL artikleid 18 ja 21 tuleb tõlgendada nii, et kolmanda riigi esitatud taotluse korral anda liidu kodanik, kes on kasutanud oma õigust vabalt liikuda, välja mitte tema suhtes menetluse alustamiseks, vaid vabadusekaotusliku karistuse täideviimiseks, on väljaandmistaotluse saanud liikmesriik, kelle riigisiseses õiguses on ette nähtud keeld oma kodanikke karistuse täideviimiseks väljapoole liitu välja anda ja võimalus kanda välismaal mõistetud karistust tema territooriumil, kohustatud analüüsima, kas on olemas väljasaatmisele alternatiivseid meetmeid, mis kahjustaksid õiguse vabalt liikuda teostamist vähem.

27 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et niisugune liidu kodanik nagu D. Raugevicius, kes on liikmesriigi – käesoleval juhul Leedu Vabariigi – kodanik, kes liikus teise liikmesriiki, käesoleval juhul Soome Vabariiki, kasutas oma õigust vabalt liikuda, mistõttu tema olukord kuulub kodakondsuse alusel diskrimineerimise keelu põhimõtet tunnustava ELTL artikli 18 kohaldamisalasse (vt selle kohta 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 31).

28 Riigisisese õigusnormiga, mille kohaselt on keelatud üksnes Soome kodanike väljaandmine, on kehtestatud Soome kodanike ja teiste liikmesriikide kodanike erinev kohtlemine. Seeläbi toob kõnealune õigusnorm kaasa ebavõrdse kohtlemise, mis võib kahjustada teiste liikmesriikide kodanike võimalust liidus vabalt liikuda (vt selle kohta 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 32).

29 Asjaolu, et isikul, kes on muu liikmesriigi kodanik kui väljaandmistaotluse saanud liikmesriik, nagu D. Raugevicius, on ka taotluse esitanud kolmanda riigi kodakondsus, ei muuda seda järeldust. Liikmesriigi ja kolmanda riigi topeltkodakondsus ei või nimelt asjaomast isikut ilma jätta vabadustest, mis temal kui liikmesriigi kodanikul liidu õiguse alusel on (vt selle kohta 7. juuli 1992. aasta kohtuotsus Micheletti jt, C-369/90, EU:C:1992:295, punkt 15).

30 Sellest järeldub, et niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas on ebavõrdne kohtlemine, mis seisneb teise liikmesriigi kodanikust liidu kodaniku – nagu D. Raugevicius – väljaandmise lubamises, käsitatav ELTL artikli 21 tähenduses liikumisvabaduse piiranguna (6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 33).

31 Selline piirang võib olla põhjendatud üksnes juhul, kui see põhineb objektiivsetel kaalutlustel ja on riigisisese õiguse õiguspärase eesmärgiga proportsionaalne (6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).

32 Sellega seoses on Euroopa Kohus möönnud, et eesmärki välistada süüteo toime pannud isikute karistamatuse oht tuleb pidada õiguspäraseks ja sellega on võimalik põhjendada piiravat meedet, tingimusel et meede on vajalik nende huvide kaitseks, mille tagamine on meetme eesmärk, ja ainult niivõrd, kuivõrd seda eesmärki ei saa saavutada vähem piiravate meetmetega (6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punktid 37 ja 38).

33 Nii leidis Euroopa Kohus 6. septembri 2016. aasta kohtuotsuse Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630) punktis 39, et väljaandmine on menetlus, mille eesmärk on võidelda sellise isiku karistamatuse vastu, kes viibib muul territooriumil kui see, kus ta süüteo väidetavalt toime pani. Selles kohtuotsuses, mis puudutas menetluse läbiviimiseks väljaandmise taotlust, märkis Euroopa Kohus samas punktis, et riigi kodanike väljaandmisest keeldumist kompenseerib üldjuhul väljaandmistaotluse saanud liikmesriigi võimalus viia menetlus läbi omaenda kodanike suhtes, kes on raske süüteo toime pannud väljaspool tema territooriumi, samas kui üldjuhul puudub sellel liikmesriigil pädevus selliste tegude üle õigust mõista, kui oletatava süüteo toimepanijal ega kannatanul ei ole selle liikmesriigi kodakondsust. Euroopa Kohus järeldas sellest, et väljaandmine võimaldab seega vältida olukorda, kus riigi territooriumil süüteo toime pannud isikud, kes on sellelt territooriumilt põgenenud, jäävad karistuseta.

34 Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib siiski, kas need kaalutlused kehtivad ka väljaandmistaotluse korral, mis on esitatud karistuse täideviimise eesmärgil.

35 Eelotsusetaotluse esitanud kohus väljendab selles suhtes kahtlusi, väites, et kuigi väljaandmise Euroopa konventsiooni artikli 6 lõikes 2 on ette nähtud väljaandmistaotluse saanud riigi võimalus alustada menetlust oma kodanike suhtes, keda ta välja ei anna, ei ole riigile, kes keeldub oma kodanikke välja andmast, konventsiooniga pandud kohustust võtta meetmeid sellise karistuse täideviimiseks, mille on mõistnud mõne teise konventsiooniosalisest riigi kohus. Eelotsusetaotluse esitanud kohus ja Euroopa Kohtule oma seisukohad esitanud mitu valitsust leiavad ka, et uue menetluse alustamine isiku suhtes, kelle suhtes on juba menetlus läbi viidud ja kes on süüdi mõistetud väljaandmistaotluse esitanud riigis, võib olla vastuolus *ne bis in idem*'i põhimõttega, mille kohaselt ei või isiku suhtes sama teo eest mitu korda menetlust läbi viia.

36 Kuigi *ne bis in idem*'i põhimõte, nagu see on tagatud riigisiseses õiguses, võib olla takistus liikmesriigi poolt menetluse läbiviimisele isikute suhtes, kelle kohta on karistuse täideviimiseks esitatud väljaandmistaotlus, ilmneb siiski, et selliste isikute karistamatuse ohu välistamiseks esineb riigisiseses

ja/või rahvusvahelises õiguses mehhanisme, mis võimaldavad neil isikutel oma karistust kanda eelkõige riigis, mille kodakondsus neil on, ja seega suurendavad võimalust neid pärast karistuse ärakandmist taasühiskonnastada.

37 Nii on see eelkõige 21. märtsi 1983. aasta kohtulikult karistatud isikute üleandmise konventsiooni puhul, mille osalised on kõik liikmesriigid ja samuti Venemaa Föderatsioon. See konventsioon võimaldab nimelt isikul, kes on süüdi mõistetud konventsioonile alla kirjutanud riigis, konventsiooni artikli 2 alusel taotleda talle mõistetud karistuse kandmiseks üleviimist oma päritoluriigi territooriumile, kusjuures konventsiooni põhjendustes on märgitud, et isiku üleandmise eesmärk on eelkõige soodustada süüdimõistetute taasühiskonnastamist, võimaldades välismaalastel, kellelt on võetud vabadus kuriteo toimepanemise tõttu, kanda karistust oma päritoluriigi sotsiaalses keskkonnas (vt selle kohta 20. jaanuari 2005. aasta kohtuotsus Laurin Effing, C-302/02, EU:C:2005:36, punktid 12 ja 13).

38 Lisaks on teatud riikides, nagu Soome Vabariigis, ette nähtud ka oma kodanike võimalus kanda riigi territooriumil karistust, mis on mõistetud teises riigis.

39 Seega, mis puudutab karistuse täideviimiseks väljaandmise taotlust, siis tuleb märkida esiteks, et kuigi väljaandmistaotluse saanud liikmesriigil ei pruugi olla võimalik alustada menetlust oma kodanike suhtes, on siiski olemas mehhanisme, mis võimaldavad viimastel kanda oma karistust selle liikmesriigi territooriumil. Teiseks võimaldab väljaandmine seevastu vältida seda, et liidu kodanikud, kellel ei ole selle liikmesriigi kodakondsust, pääsevad karistuse täideviimisest.

40 Kuna väljaandmine võimaldab, nagu käesoleva kohtuotsuse punktis 33 on meelde tuletatud, välistada ohu, et muude liikmesriikide kodanikud kui väljaandmistaotluse saanud liikmesriik jäävad karistamata, ja kuna põhikohtuasjas kõne all olevad riigisisesed õigusnormid võimaldavad välja saata muude liikmesriikide kodanikke kui Soome Vabariik, tuleb analüüsida nende õigusnormide proportsionaalsust, kontrollides, kas on olemas meetmeid, millega oleks võimalik seda eesmärki saavutada sama tõhusalt, kuid mis kahjustaksid nende kodanike liikumisvabadust vähem (6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 41), võttes arvesse kohtuasja kõiki faktilisi ja õiguslikke asjaolusid.

41 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et D. Raugevicius ei nõustunud enda väljaandmisega, kuna ta on juba pikka aega elanud Soomes ning tal on kaks Soome kodakondsusega last, kes elavad selles liikmesriigis. Neid asjaolusid ei ole Euroopa Kohtu menetluses kahtluse alla seatud. Seega ei saa välistada, et D. Raugeviciust võib pidada Soomes alaliselt elavaks välismaalaseks seaduse, mis käsitleb teatavate kriminaalkaristuste täideviimisel tehtavat rahvusvahelist koostööd, § 3 teise lõigu tähenduses.

42 Kui see on aga nii, tuleneb sellest sättest, et D. Raugevicius võiks Soome territooriumil kanda karistust, mis talle on mõistetud Venemaal, tingimusel et viimati nimetatud riik ja D. Raugevicius ise sellega nõustuvad.

43 Sellega seoses on põhjust meelde tuletada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on liidu kodaniku staatus liikmesriikide kodanike põhistaatus (vt eelkõige 20. septembri 2001. aasta kohtuotsus Grzelczyk, C-184/99, EU:C:2001:458, punkt 31; 8. märtsi 2011. aasta kohtuotsus Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124, punkt 41, ning 5. juuni 2018. aasta kohtuotsus Coman jt, C-673/16, EU:C:2018:385, punkt 30).

44 Iga liidu kodanik võib seega kõigis olukordades, mis kuuluvad liidu õiguse esemelisse kohaldamisalasse, tugineda ELTL artiklis 18 sätestatud kodakondsuse alusel diskrimineerimise keelule, kusjuures need olukorrad hõlmavad – nagu põhikohtuasjas – juhtumeid, kui kasutatakse ELTL artiklis 21 sätestatud põhiõigust liikmesriikide territooriumil vabalt liikuda ja elada (vt 4. oktoobri 2012. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Austria, C-75/11, EU:C:2012:605, punkt 39, ja 11. novembri 2014. aasta kohtuotsus Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, punkt 59).

45 Lisaks tuleb märkida, et kuigi juhul, kui puuduvad liidu õigusnormid, mis reguleeriksid liikmesriikide kodanike väljaandmist Venemaale, jääb liikmesriikidele pädevus sellised õigusnormid vastu võtta, on liikmesriigid kohustatud selle pädevuse teostamisel järgima liidu õigust, eelkõige ELTL artiklis 18 ette nähtud diskrimineerimiskeeldu ning ELTL artikli 21 lõikega 1 tagatud õigust liikmesriikide territooriumil vabalt liikuda ja elada.

46 Seoses eesmärgiga välistada karistamatuse oht on ühelt poolt Soome kodanikud ja teiselt poolt teiste liikmesriikide kodanikud, kes elavad alaliselt Soomes ja tõendavad seega, et nad on selle riigi ühiskonda kindlalt integreerunud, sarnases olukorras (vt analoogia alusel 6. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus Wolzenburg, C-123/08, EU:C:2009:616, punkt 67). Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, et D. Raugevicius kuulub sellesse teiste liikmesriikide kodanike kategooriasse.

47 Seega nõuavad ELTL artiklid 18 ja 21, et teiste liikmesriikide kodanikud, kes elavad alaliselt Soomes ja kelle suhtes on kolmas riik esitanud väljaandmistaotluse vabadusekaotusliku karistuse täideviimiseks, võiksid tugineda väljaandmist keelavale õigusnormile, mida kohaldatakse Soome kodanike suhtes, ja saaksid viimastega samadel tingimustel kanda oma karistust Soome territooriumil.

48 Kui aga niisugust kodanikku nagu D. Raugevicius ei saa pidada väljaandmistaotluse saanud liikmesriigis alaliselt elavaks, tuleb tema väljaandmise küsimus lahendada kohaldatava riigisisese või rahvusvahelise õiguse alusel.

49 Samuti tuleb täpsustada, et juhul, kui väljaandmistaotluse saanud liikmesriik kavatseb teise liikmesriigi kodaniku välja anda kolmanda riigi taotluse alusel, peab esimene liikmesriik kontrollima, et väljaandmine ei kahjusta Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga ja eelkõige selle artikliga 19 tagatud õigusi (vt selle kohta 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 60).

50 Kõiki eespool toodud kaalutlusi silmas pidades tuleb esitatud küsimustele vastata, et ELTL artikleid 18 ja 21 tuleb tõlgendada nii, et kolmanda riigi esitatud taotluse korral anda liidu kodanik, kes on kasutanud oma õigust vabalt liikuda, välja mitte tema suhtes menetluse alustamiseks, vaid vabadusekaotusliku karistuse täideviimiseks, on väljaandmistaotluse saanud liikmesriik, kelle riigisiseses õiguses on ette nähtud keeld oma kodanikke karistuse täideviimiseks väljapoole liitu välja anda ja võimalus kanda välismaal mõistetud karistust tema territooriumil, kohustatud juhul, kui liidu kodanik elab alaliselt tema territooriumil, sellele kodanikule tagama kohtlemise, mis on identne sellega, mille ta väljasaatmise valdkonnas tagab omaenda kodanikele.

Kohtukulud

51 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

ELTL artikleid 18 ja 21 tuleb tõlgendada nii, et kolmanda riigi esitatud taotluse korral anda Euroopa Liidu kodanik, kes on kasutanud oma õigust vabalt liikuda, välja mitte tema suhtes menetluse alustamiseks, vaid vabadusekaotusliku karistuse täideviimiseks, on väljaandmistaotluse saanud liikmesriik, kelle riigisiseses õiguses on ette nähtud keeld oma kodanikke karistuse täideviimiseks väljapoole liitu välja anda ja võimalus kanda välismaal mõistetud karistust tema territooriumil, kohustatud juhul, kui liidu kodanik elab alaliselt tema territooriumil, sellele kodanikule tagama kohtlemise, mis on identne sellega, mille ta väljasaatmise valdkonnas tagab omaenda kodanikele.

Allkirjad